

I

(Įstatymo galią turintys teisės aktai)

REGLAMENTAI

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 1210/2010

2010 m. gruodžio 15 d.

dėl euro monetų autentiškumo tikrinimo ir apyvartai netinkamų euro monetų tvarkymo

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 133 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos centrinio banko nuomonę ⁽¹⁾,laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽²⁾,

kadangi:

(1) 2001 m. birželio 28 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1338/2001, nustatančiu priemones, būtinas euro apsaugai nuo padirbinėjimo ⁽³⁾, kredito įstaigos ir kiti mokėjimo paslaugų teikėjai, atsižvelgiant į jų mokėjimo paslaugų veiklos apimtį, taip pat visos kitos įstaigos, dalyvaujančios banknotų ir monetų tvarkyme ir platinime visuomenei, įpareigojami užtikrinti, kad būtų patikrintas jų gautų ir ketinamų pakartotinai išleisti į apyvartą euro banknotų ir monetų autentiškumas ir atpažinti padirbti pinigai.

(2) 2005 m. gegužės 27 d. Komisijos rekomendacijoje 2005/504/EB dėl euro monetų autentiškumo tikrinimo ir apyvartai netinkamų euro monetų tvarkymo ⁽⁴⁾ numatomos rekomenduojamos euro monetų autentiškumo tikrinimo ir apyvartai netinkamų euro monetų tvarkymo praktikos. Tačiau, kadangi nėra privalomos bendros

monetų autentiškumo tikrinimo sistemos, skirtingos valstybės narės taiko skirtingas procedūras ir todėl negali užtikrinti vienodos valiutos apsaugos visoje euro zonoje.

(3) Siekiant užtikrinti veiksmingą ir vienodą euro monetų autentiškumo tikrinimą visoje euro zonoje, reikia nustatyti privalomas taisykles, kad būtų įgyvendinamos bendros apyvartoje esančių euro monetų autentiškumo tikrinimo procedūros ir kad nacionalinės institucijos įgyvendintų tų procedūrų kontrolės mechanizmus.

(4) Autentiškumo tikrinimo proceso metu taip pat turėtų būti nustatomos tikros apyvartai netinkamos euro monetos. Apyvartoje esančias netinkamas monetas yra sunkiau panaudoti, ypač aparatuose, kuriuose atsiskaitoma monetomis, ir todėl naudotojams gali kilti abejonų dėl tų monetų autentiškumo. Netinkamas monetas reikėtų išimti iš apyvartos. Todėl reikia bendrų valstybėms narėms privalomų taisyklių apyvartai netinkamoms euro monetoms tvarkyti ir kompensuoti.

(5) Autentiškumo tikrinimo procedūrų įgyvendinimui koordinuoti, euro monetų autentiškumo tikrinimo ir su tuo susijusio mokymo reikalavimus, apyvartai netinkamų euro monetų tikrinimo specifikacijas ir kitas praktinio įgyvendinimo nuostatas toliau turėtų nustatyti Komisijos sprendimu 2005/37/EB ⁽⁵⁾ įsteigtas Europos techninis ir mokslinis centras (toliau – ETMC), pasikonsultavęs su tame sprendime nurodyta padirbtų monetų tyrimo ekspertų grupe.

(6) Siekiant, kad valstybės narės galėtų palaipsniui pritaikyti esamą teisės normų sistemą ir praktiką prie šio reglamento nuostatų, pereinamuoju laikotarpiu iki 2014 m. gruodžio 31 d. joms turėtų būti suteikta galimybė numatyti išimtis dėl monetų rūšiavimo įrangos, naudojamos euro monetų autentiškumui tikrinti, rūšių ir dėl tokios įrangos, kuri turi būti tikrinama kasmet, kiekio.

⁽¹⁾ OL C 284, 2009 11 25, p. 6.

⁽²⁾ 2010 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2010 m. lapkričio 29 d. Tarybos sprendimas.

⁽³⁾ OL L 181, 2001 7 4, p. 6.

⁽⁴⁾ OL L 184, 2005 7 15, p. 60.

⁽⁵⁾ OL L 19, 2005 1 21, p. 73.

(7) Kiekvienai nacionalinei institucijai, tvarkančiai apyvartai netinkamas euro monetas, turėtų būti suteikta galimybė taikyti tvarkymo mokestį pagal šį reglamentą, kad ji galėtų padengti su šia procedūra susijusias išlaidas. Tvarkymo mokestis neturėtų būti taikomas tuo atveju, jei perduodamas nedidelis apyvartai netinkamų euro monetų kiekis. Valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė numatyti tvarkymo mokesčio išimtis, pagal kurias mokestis nebūtų taikomas asmenims, glaudžiai bendradarbiaujantiems su valdžios institucijomis išimant iš apyvartos padirbtas ar netinkamas monetas. Valstybės narės turėtų turėti galimybę priimti padirbtas ir netinkamas monetas, sumaišytas maišeliuose ar dėžutėse, netaikydamos papildomo mokesčio, jei tai yra pateisinama vadovaujantis viešuoju interesu.

(8) Siekdama užtikrinti vienodą euro monetų tikrinimą ir apyvartai netinkamų euro monetų tvarkymą visoje euro zonoje, kiekviena valstybė turėtų nustatyti už pažeidimus taikomas sankcijas.

(9) Kadangi šio reglamento tikslo, t. y. veiksmingai ir vienodai tikrinti euro monetų autentiškumą visoje euro zonoje valstybės narės negali deramai pasiekti dėl nacionalinės praktikos skirtumų, ir kadangi to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygiu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo, Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

DALYKAS IR TERMINŲ APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Dalykas

Šiame reglamente nustatomos euro monetų autentiškumo tikrinimo ir apyvartai netinkamų euro monetų tvarkymo procedūros.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) euro monetų autentiškumo tikrinimas – euro monetų autentiškumo ir tinkamumo apyvartai tikrinimo procesas;
- b) apyvartai netinkamos euro monetos – tikros, bet autentiškumo tikrinimo proceso metu atmestos euro monetos bei euro monetos, kurių išvaizda labai pakitusi;

c) paskirta nacionalinė institucija – Nacionalinis monetų analizės centras arba kita atitinkamos valstybės narės paskirta institucija;

d) įstaigos – Reglamento (EB) Nr. 1338/2001 6 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje minimos įstaigos, išskyrus nurodytąsias tos dalies trečioje įtraukoje;

e) PMTEG (padirbtų monetų tyrimo ekspertų grupė) – padirbtų monetų tyrimo ekspertų grupė, nurodyta Sprendime 2005/37/EB.

II SKYRIUS

EURO MONETŲ AUTENTIŠKUMO TIKRINIMAS

3 straipsnis

euro monetų autentiškumo tikrinimas

1. Įstaigos užtikrina, kad būtų patikrintas jų gaunamų ir ketinamų pakartotinai išleisti į apyvartą euro monetų autentiškumas. Jos tą pareigą įgyvendina pasinaudodamos:

- a) monetų rūšiavimo įrangą, kuri įtraukta į 5 straipsnio 2 dalyje nurodytą monetų rūšiavimo įrangos sąrašą; arba
- b) pagal valstybių narių nustatytą tvarką apmokytų personalu.

2. Po autentiškumo tikrinimo visos euro monetos, įtariamose esant padirbtoms, ir apyvartai netinkamos euro monetos pateikiamos paskirtai nacionalinei institucijai.

3. Už pagal Reglamento (EB) Nr. 1338/2001 6 straipsnį kompetentingoms nacionalinėms institucijoms perduotas padirbtas euro monetas neimamas tvarkymo mokestis ar kiti mokesčiai. Apyvartai netinkamoms euro monetoms taikomas šio reglamento III skyrius.

4 straipsnis

Bandymo reikalavimas ir monetų rūšiavimo įranga

1. Įgyvendindamos 3 straipsnio 1 dalies a punktą, įstaigos naudoja tik tokių tipų monetų rūšiavimo įrangą, kuri sėkmingai išlaikė monetų atpažinimo bandymą, kurį atliko paskirta nacionalinė institucija arba ETMC, ir kuri išigijimo metu buvo įtraukta į sąrašą, pateikiamą 5 straipsnio 2 dalyje nurodytoje interneto svetainėje. Atsižvelgdamos į 5 straipsnio 2 dalyje nurodyto sąrašo pakeitimus, įstaigos užtikrina, kad ši įranga būtų reguliariai pritaikoma, siekiant išlaikyti jos monetų atpažinimo gebėjimą. Monetų atpažinimo bandymu turi būti užtikrinta, kad monetų rūšiavimo įranga geba atmesti žinomų rūšių padirbtas euro monetas, o vykstant šiam procesui – ir apyvartai netinkamas euro monetas, bei kitus į monetas panašius objektus, kurie neatitinka tikrų euro monetų specifikacijų.

2. Pereinamuoju laikotarpiu iki 2014 m. gruodžio 31 d. valstybės narės gali numatyti specialias 1 dalies pirmo sakinio išimtis, taikomas monetų rūšiavimo įrangai, kuri buvo naudojama 2011 m. sausio 11 d., ir kuri patvirtino, kad ją naudojant galima atpažinti padirbtas euro monetas, apyvartai netinkamas euro monetas bei kitus į monetas panašius objektus, kurie neatitinka tikrų euro monetų specifikacijų, net jeigu ta įranga neįtraukta į sąrašą, pateikiamą 5 straipsnio 2 dalyje. Tokios išimties tvirtinamos pasikonsultavus su PMTEG.

5 straipsnis

Monetų rūšiavimo įrangos suregulavimas

1. Kad monetų rūšiavimo įrangos gamintojai gautų įrangos suregulavimui būtinas specifikacijas ir ši gebėtų atpažinti padirbtas euro monetas, bandymas pagal 4 straipsnį gali būti vykdomas paskirtoje nacionalinėje institucijoje, Nacionaliniuose monetų analizės centruose, ETMC, arba pagal dvišalį susitarimą – gamintojo patalpose. Jei monetų rūšiavimo įrangos bandymu įranga patvirtinama, įrangos gamintojui išduodama monetų atpažinimo bandymo ataskaitos santrauka, o jos kopija siunčiama ETMC.

2. Komisija savo interneto svetainėje skelbia suvestinį visos monetų rūšiavimo įrangos, dėl kurios gauta arba kuriai ETMC parengė tinkamumą patvirtinančią ir galiojančią monetų atpažinimo bandymo ataskaitos santrauką, sąrašą.

6 straipsnis

Valstybių narių kontrolės

1. Valstybės narės nustato šiame straipsnyje numatytas kontrolės priemones.

2. Valstybės narės atlieka kasmetines įstaigų kontrolės vietoje, kad, vykdydamos monetų atpažinimo bandymus, patikrintų, ar tam tikra nustatyta naudojamos monetų rūšiavimo įrangos dalis veikia tinkamai. Kai manoma, kad įstaigų personalas rankiniu būdu tikrins į apyvartą pakartotinai išleidžiamų euro monetų autentiškumą, valstybės narės turi gauti šių įstaigų patvirtinimą, kad jų personalas yra šiam tikslui tinkamai apmokytas.

3. Monetų rūšiavimo įrangos, kuri kasmet turi būti patikrinta kiekvienoje valstybėje narėje, skaičius turi būti toks, kad tais metais ja rūšiuojamų euro monetų kiekis sudarytų bent 25 % bendro toje valstybėje narėje nuo euro įvedimo iki praėjusių metų pabaigos išleistų monetų kiekio. Monetų rūšiavimo įrangos, kuri turi būti patikrinta, skaičius apskaičiuojamas

remiantis trijų didžiausio nominalo apyvartai skirtų euro monetų kiekiu. Valstybės narės siekia užtikrinti, kad monetų rūšiavimo įranga būtų tikrinama taikant rotacijos principą.

4. Jei taikant 3 dalyje nustatytą metodą apskaičiuotas monetų rūšiavimo įrangos, kurią kasmet reikia patikrinti, kiekis viršija konkrečioje valstybėje narėje veikiančios įrangos kiekį, kasmet turi būti tikrinama visa toje valstybėje narėje veikianti monetų rūšiavimo įranga.

5. Pereinamuoju laikotarpiu iki 2014 m. gruodžio 31 d. valstybės narės, pranešusios Komisijai, gali nuspręsti, kad monetų rūšiavimo įrangos, kurią reikia patikrinti kasmet, kiekis bus toks, kad tais metais ja rūšiuojamų euro monetų kiekis sudarytų bent 10 % bendro toje valstybėje narėje nuo euro įvedimo iki anksčiau metų pabaigos išleistų monetų kiekio.

6. Vykdydamos metines kontrolės valstybės narės tikrina įstaigų gebėjimą patikrinti euro monetų autentiškumą remdamosi tuo, ar:

a) yra raštu išdėstyta politika, pagal kurią nustatomos automatinio monetų rūšiavimo įrangos naudojimo, arba, prireikus, rūšiavimo rankiniu būdu instrukcijos;

b) yra skirta tinkamų žmogiškųjų išteklių;

c) yra rašytinis eksploatacijos planas, kuriame numatoma, kaip išlaikyti tinkamą monetų rūšiavimo įrangos veikimą;

d) yra raštu išdėstytos padirbtų euro monetų, apyvartai netinkamų euro monetų ir kitų į monetas panašių objektų, kurie neatitinka tikrų euro monetų specifikacijų, pateikimo paskirtai nacionalinei institucijai procedūros; ir

e) nustatytos vidaus kontrolės procedūros, kuriomis vadovaujantis apibrėžiami kontrolės, kurią turi atlikti įstaiga, siekdama užtikrinti, kad jos rūšiavimo centrai ir jos personalas laikytųsi šioje dalyje nustatytų instrukcijų, būdai ir dažnumas.

7. Kai valstybė narė nustato, kad yra šio reglamento pažeidimų, atitinkama įstaiga turi imtis priemonių, siekdama, kad pažeidimai būtų nedelsiant pašalinti.

7 straipsnis

Techninės nuostatos

Komisija užtikrina, kad ETMC, pasikonsultavęs su PMTEG, nustatytų per protingą laikotarpį technines monetų atpažinimo bandymo specifikacijas ir kitas praktinio įgyvendinimo nuostatas, pvz., mokymo praktiką, monetų atpažinimo bandymo ataskaitos santraukos galiojimo laikotarpį, informaciją, kuri turėtų būti įtraukiama į 5 straipsnio 2 dalyje nurodytą sąrašą, su kontrolėmis susijusias gaires, valstybių narių atliekamų patikrinimų ir auditų, pažeidimų pašalinimo procedūros taisykles, taip pat atitinkamas tikrų monetų priėmimo ribas.

III SKYRIUS

APYVARTAI NETINKAMŲ EURO MONETŲ TVARKYMAS

8 straipsnis

Apyvartai netinkamų euro monetų išėmimas ir kompensavimas

1. Valstybės narės išima iš apyvartos apyvartai netinkamas euro monetas.

2. Valstybės narės kompensuoja arba pakeičia euro monetas, kurios tapo netinkamomis dėl ilgo buvimo apyvartoje arba įvykio, arba dėl bet kurios kitos priežasties buvo atmestos per autentiškumo tikrinimo procedūrą. Valstybės narės gali atsisaikyti kompensuoti apyvartai netinkamas euro monetas, kurios buvo pakeistos sąmoningai arba vykdant procesą, kurį pagrįstai buvo galima laikyti turinčiu monetą keičiantį poveikį, nedarant poveikio kompensacijai už labdaros tikslais surinktas monetas, pavyzdžiui į fontanus metamas monetas.

3. Valstybės narės užtikrina, kad po išėmimo apyvartai netinkamos euro monetos būtų sunaikintos jas fiziškai ir visam laikui deformuojant, kad tos monetos negalėtų būti pakartotinai išleistos į apyvartą arba būti pateiktos kompensacijai.

9 straipsnis

Tvarkymo mokesčiai

1. Kompensuojant arba keičiant perduodamas apyvartai netinkamas euro monetas gali būti išskaičiuojamas tvarkymo mokestis, sudarantis 5 % tokių monetų nominaliosios vertės. Jei tikrinamas visas monetų maišelis ar dėžutė, kaip nustatyta 11 straipsnio 2 dalyje, tvarkymo mokestis gali būti padidinamas dar 15 % perduotų euro monetų nominaliosios vertės.

2. Valstybės narės gali numatyti, kad tvarkymo mokestis visiškai arba iš dalies nebūtų taikomas tais atvejais, kai euro monetas perduodantys fiziniai ar juridiniai asmenys glaudžiai ir nuolat bendradarbiauja su paskirta nacionaline institucija išimant iš apyvartos padirbtas euro monetas ar apyvartai netinkamas euro monetas arba kai tokios išimtys yra pateisinamos vadovaujantis viešojo intereso.

3. Transporto ir kitas susijusias išlaidas dengia euro monetas perduodantys fiziniai ar juridiniai asmenys.

4. Nedarant poveikio 2 dalyje numatytam atleidimui nuo mokesčio, tvarkymo mokestis euro monetas perduodančiam fiziniui ar juridiniam asmeniui per metus netaikomas kiekvieno nominalo netinkamų apyvartai monetų kilogramui. Viršijus šią ribą, mokestis gali būti taikomas visoms perduodamoms monetoms.

5. Kai tarp perduodamų monetų yra monetų, kurios apdorotos cheminėmis ar kitomis pavojingomis medžiagomis tiek, kad gali būti laikomos pavojingomis jas tvarkančių asmenų sveikatai, pagal 1 dalį taikomi mokesčiai padidinami dar 20 % perduodamų euro monetų nominaliosios vertės.

10 straipsnis

Apyvartai netinkamų euro monetų pakavimas

1. Perduodamas euro monetas kompensavimui arba keitimui fizinis ar juridinis asmuo surūšiuoja jas pagal nominalą ir sudeda į standartinius maišelius ar dėžutes:

a) maišeliuose arba dėžutėse turi būti:

i) po 500 2 EUR ir 1 EUR nominalo monetų,

ii) po 1 000 050 EUR, 0,20 EUR ir 0,10 EUR nominalo monetų,

iii) po 2 000 005 EUR, 0,02 EUR ir 0,01 EUR nominalo monetų,

iv) mažesniais kiekiais, po 100 kiekvieno nominalo monetų;

b) ant kiekvienos dėžutės ar maišelio aiškiai pažymima monetas perduodančio fizinio ar juridinio asmens identifikavimo informacija, jame esančių monetų vertė ir nominalas, svoris, pakavimo data ir maišelio ar dėžutės numeris; monetas perduodantis fizinis ar juridinis asmuo pateikia perduodamų maišelių ar dėžučių sąrašą; jei monetos buvo apdorotos cheminėmis ar kitomis pavojingomis medžiagomis, prie standartinių pakuočių pridedamas rašytinis pareiškimas, kuriame tiksliai nurodomos naudotos medžiagos;

c) jei bendras perduodamų apyvartai netinkamų euro monetų kiekis yra mažesnis nei nurodyta a punkte nurodytuose reikalavimuose, tos euro monetos surūšiuojamos pagal nominalą ir gali būti pateiktos nestandartinėje pakuotėje.

2. Nukrypdomos nuo 1 dalies nuostatų 2011 m. sausio 11 d. valstybės narės gali palikti galioti skirtingus pakavimo reikalavimus, nustatytus jų nacionalinėse taisyklėse.

11 straipsnis

Apyvartai netinkamų euro monetų tikrinimas

1. Valstybės narės gali tikrinti perduotas apyvartai netinkamas euro monetas taip:

- a) deklaruojamas kiekis tikrinamas pasveriant kiekvieną maišelį ar dėžutę;
 - b) autentiškumas ir regimoji išvaizda tikrinami tikrinant bent 10 % perduotų monetų pagal tipinį pavyzdį.
2. Jei nustatoma reikalavimų neatitikimų atlikus 1 dalyje minimus patikrinimus arba identifikuojami nukrypimai nuo 10 straipsnio, tikrinamas visas maišelis arba dėžutė.

3. Kai dėl euro monetų priėmimo ar rūšiavimo kyla pavojus jas tvarkančių asmenų sveikatai arba jos perduodamos nesilaikant pakavimo ir ženklinimo standartų, valstybės narės gali atsisakyti priimti tokias monetas.

Valstybės narės gali nustatyti priemones, taikomas pirmoje pastraipoje nurodytas monetas pateikusiems fiziniams ar juridiniams asmenims.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12 straipsnis

Ataskaitų teikimas, ryšiai ir vertinimas

1. Valstybės narės kasmet teikia Komisijai ataskaitas apie jų euro monetų autentiškumo tikrinimo veiklą. Pateikiamoje informacijoje turi būti nurodytas pagal 6 straipsnio 2 dalį atliktų patikrinimų skaičius ir bandyta monetų rūšiavimo įranga, bandymo rezultatai, ta įranga tvarkytų monetų apimtis, įtariamų esant padirbtomis ištirtų euro monetų skaičius ir apyvartai netinkamų kompensuotų euro monetų skaičius, taip pat informacija apie suteiktas 4 straipsnio 2 dalyje ar 6 straipsnio 5 dalyje numatytas išimtis.

2. Siekiant, kad valstybės narės galėtų kontroliuoti, ar įstaigos laikosi šio reglamento, jos, jei to prašoma, bent kartą per metus pateikia valstybėms narėms bent šią informaciją:

a) naudotos monetų rūšiavimo įrangos tipų ir kiekių;

b) monetų rūšiavimo įrangos buvimo vietą; ir

c) bent trijų didžiausio nominalo monetų kiekių, išrūšiuotą konkrečia monetų rūšiavimo įranga per metus ir pagal nominalą.

3. Valstybės narės užtikrina, kad informacija apie paskirtas euro monetų kompensavimo arba keitimo institucijas ir konkrečią tvarką, pvz. pakuotei taikomus reikalavimus ir mokesčius, būtų skelbiama atitinkamose interneto svetainėse ir atitinkamuose leidiniuose.

4. Išnagrinėjusi iš valstybių narių gautas ataskaitas, Komisija pateikia Ekonomikos ir finansų komitetui metinę raidos ir rezultatų, susijusių su euro monetų ir apyvartai netinkamų euro monetų autentiškumo tikrinimu, ataskaitą.

5. Ne vėliau kaip 2014 m. birželio 30 d. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai šio reglamento veikimo ir poveikio ataskaitą. Prireikus, prie tokios ataskaitos gali būti pridedami pasiūlymai dėl teisės aktų, pagal kuriuos išsamiau įgyvendinamas arba iš dalies keičiamas šis reglamentas, ypač, kiek tai susiję su 6 ir 8 straipsniais.

13 straipsnis

Sankcijos

Valstybės narės nustato sankcijų, taikomų pažeidus šį reglamentą, taisykles ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad šios sankcijos būtų taikomos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.

14 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2012 m. sausio 1 d., išskyrus III skyrių, kuris taikomas nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas valstybėse narėse pagal Sutartis.

Priimta Strasbūre 2010 m. gruodžio 15 d.

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas
J. BUZEK

Tarybos vardu
Pirmininkas
O. CHASTEL